

ئامانجمان له دهرکردنی ئەم بلاوکراوهیه نوسینهوهی
روی راستی روداو و یادنامه‌کانه، به مه‌بهستی سود
گه‌یاندن به میژوی دیرینه‌ی گه‌ل و نیشتمان‌که‌مان،
به‌لام بیجگه له سه‌روتار، هه‌ر بابته و نوسین و
هه‌والیک، که بلاو ئەکریته‌وه، سه‌رپه‌رشتیاری ئەم
بلاوکراوهیه لئی به‌رپرسیار نی‌یه.

نازادی له نیوان هیزی یاسا و سیبهری چه‌قۆدا

به گشتی له ژینگه‌ی دهسته‌لاتی کوریدا له راپه‌رینه‌وه تا
ئێستا نازادی نه‌بوته ئەو دروشمه سه‌ره‌کیه‌ی که
شۆرشگێزه‌کانی شاخ وه‌ک به‌یداخ هه‌لیان گرتبو، له
کاتی‌کدا دهسته‌لاته‌کانی هه‌ریم زاده و مندالی شۆرشی
شاخه‌کان بو که به‌شیکێ گرنگی گه‌شتن بو به نازادی،
ئا لیره‌وه له نیوان هیزی یاسا و سیبهری چه‌قۆکاندا
ده‌بیته ئەو پرسپاره له خۆمان بکه‌ین، ئەگه‌ر دادگا هه‌یه و
یاسا له‌سه‌روی هه‌مومانه‌وه‌یه و وه دادگا‌کان و یاسا
نیشتمانیه و له‌سه‌رو حیزبه‌کانه‌وه‌یه، ده‌بیته له
هاولاتی‌هکه‌وه و له فه‌رمانبه‌ریکه‌وه تا بالاترین پۆست
ئەگه‌ر سکالایه‌کیان هه‌بیته له دادگا یه‌کلای بکه‌نه‌وه نه‌ک
په‌نا بۆ هیزی چه‌قۆ ببریته که به‌و مانایه دیت که یاسا
خالێ ده‌کاته‌وه له به‌هاکانی، واتا که پشت به چه‌قۆ
به‌سترا میکانیکیه‌ن یاسا هیزی خۆی له ده‌ست ده‌دات، به
دیوکی تردا که دادگا له‌ژێر هه‌یمه‌نه‌ی حیزبدا بو دیسان
هه‌ر هیزی سه‌ربه‌خۆی خۆی له‌ده‌ست ده‌دا، له کورترین
پیناسه‌دا دادگایه‌کی حیزبی و تۆله‌یه‌ک له سیبهری
چه‌قۆدا هه‌ر دوکیان یاسا پوچه‌ل ده‌که‌نه‌وه و هیزی یاسا
و حکومداری و ده‌وله‌تداری و به‌های نیشتمانی بون سفر
ده‌که‌نه‌وه.

با ئەو رۆژه ره‌شه بی ناماره بۆکردن تی نه‌په‌ری

له‌وه‌تی ئەم عیراقه به‌و پینه و په‌رۆیه‌ی ئیستیماری به‌ریتانیا
پیکه‌وه ناوناوی لئ نرا ده‌وله‌تی عیراق، ئارامی به خۆیه‌وه
نه‌دیوه. چونکه پیکه‌اته‌کاته‌کانی پیکه‌وه گونجاو نه‌بوون.
له‌لایه‌ک شیععه‌و سوننه که هه‌رگیز دانوویان پیکه‌وه ناکولێ و
ئەوه زیاتر له ۱۶۰۰ ساله‌ شیروتیر له‌یه‌ک ده‌سون و هه‌ر
حوکمیکێ ئیسلامی هاتبی سوننه بالا ده‌ست بووه‌و شیععه‌ی
هه‌له‌په‌رداوتوووه و ئیستاشی له‌گه‌لدا بی ته‌نانه‌ت که هه‌ندیک جار
پیکه‌وه داده‌نیشن، بیر له‌وه ده‌که‌نه‌وه چۆن یه‌کتر له‌ناوبه‌رن. که
به‌ریتانیا و فه‌ره‌نسای براوه‌ی جه‌نگ په‌یماننامه‌ی (سایکس –
پیکۆ) یان جی به‌جی کرد، ئینگلیز شتیکی به‌ناوی عیراق
دروست کرد که هه‌موو ناوچه عه‌ره‌بییه‌کانی ده‌گرته‌وه و تا
سنووری چپای حه‌مرین و به‌شی زۆری شیععه مه‌زه‌ب بوون و
ئەمه‌ش فه‌یسه‌لی مه‌لیکی نیگه‌ران کردبوو، چونکه ئەو هه‌ر له
بنه‌ره‌تدا که خه‌لکی ولاتی حیزازه له‌گه‌ل شیععه درۆنگ بوو و
کاتیکیش که ویستی له حه‌مرین تیپه‌په‌ری، چه‌رچل هۆشداریی دایه
و پی گوت: ئیمه ئیمپراتۆرییه‌تمان بۆ دروست نه‌کردوو، له
چپای حه‌مرینه‌وه ولاتی کوردستانه. ئینگلیز حکومه‌تی شیخ
مه‌حمودی به نابه‌دلی دروست کرد و سه‌ره‌نجام به‌و ده‌رده‌یان
برد که بریدیان و بۆ نه‌گه‌ته‌تی چه‌رچل له وه‌زاره‌ت نه‌ما و یه‌کیکی
دیکه جیتی گه‌ته‌وه که هه‌یچ شاره‌زاییه‌کی نه‌بوو و به هه‌ول و
ته‌قه‌لای مسته‌ر کۆکس و مسز بیل کوردستان بی ره‌زامه‌ندی
خۆی خرایه سه‌ر ئەو عیراقه به‌ پینه‌و په‌رۆ دروست کراوه بۆ
هاوسه‌نگیی په‌یداکردن له نیوان شیععه و سوننه بۆ ل

تینه‌گه‌یشتنی سه‌ر کردایه‌تی کورد له

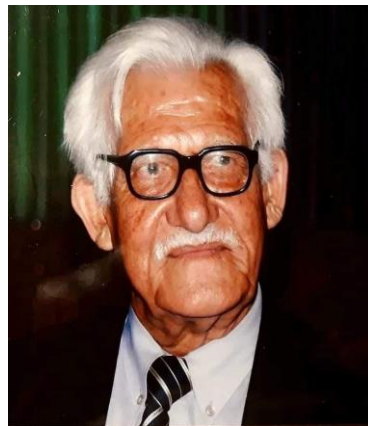
نامه‌که‌ی تینه‌له‌رسۆن... ل ۸

ژماره‌یه‌ک به‌لگه و دۆکۆمێنت له‌سه‌ر راپه‌رین. ل ۱۱

به‌سه‌ر کردنه‌وه‌ی شه‌هیدان.. حه‌مه سوره‌بانی.. ل ۳

به‌سه‌ر کردنه‌وه‌ی هونه‌رمه‌ندان، به‌ختیار سه‌عید.. ل ۴

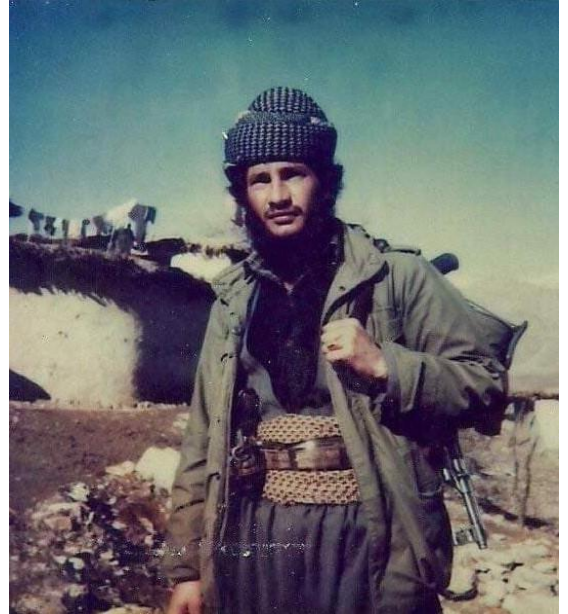
عه‌بدولکه‌ریم شیخانی

واته عیراق له‌سه‌ر سیکوچکه‌یه‌کی پینکه‌وه نه‌گونجاو دروست بوو شیعه و سوننه و کورد. کورد چهن جاریک راپه‌ری و شو‌رشی کرد و به ئەنجام نه‌گه‌یشته. حوکم زیاتر به‌ده‌ست سوننه‌کانه‌وه بوو و هه‌ر ده‌نگوت درێژ‌کراوه‌ی حوکمی عوسمانییه. ۱۴ی ته‌موزی ۱۹۵۸ی به‌سه‌رنا هات و ناومان لێ نا شو‌ریش. سه‌ره‌تا باش بوو. به‌لام نه‌ته‌وه‌په‌رسته عه‌ره‌به تونده‌په‌وه‌کان هه‌ر زوو ده‌ستیان کرد به چالاکی نواندن و ویستیان عیراق به‌ره‌و کۆماری یه‌ک‌گرتووی عه‌ره‌بدا به‌رن که له یه‌ک‌گرتنیکی قرچۆکی نیوان سو‌ریاو مصر پینک هاتبوو. به‌لام هی‌زه دیموکراتخوازه‌کان و کوردیش نژی ئەو په‌وت و بۆچوونه بوون. به‌عسییه‌کان که ته‌مه‌نیان ۱۱ سال بوو. چالاکانییان ده‌نوند و ده‌یانویست عیراق به‌ره‌و ریبازیکی نه‌ته‌وه‌په‌رستی ده‌مارگیر بیه‌ن وه‌ک په‌نده کوردییه‌که ده‌لێ ((نه‌گه‌ر سه‌رچۆپی درایه ده‌ست سه‌گ، هه‌ر به‌ره‌و کولانه رایده‌کیشی)). گه‌لینک پیلانیان گنیرا، عبدالکریم قاسمیان له (راس القرية) له شه‌قامی ره‌شید بریندار کرد، تا له رۆژی هه‌ینی ریکه‌وتی ۸ی شوباتی ۱۹۶۳ کۆده‌تایه‌کی خویناوییان ساز کرد و هه‌ر له‌یه‌که‌م سه‌عاته‌وه که‌وتنه کوشتنی هه‌موو ئەوانه‌ی نه‌یاری به‌عس بوون به تاییه‌تی شیوعییه‌کان که به‌رپدانه‌ترین شیوه هه‌زارانیان لێ کوشتن و به‌یانی ژماره ۱۳یان ده‌رکرد که به ناشکرا ناوای له‌نیو‌برنی شیوعییه‌کان ده‌کات. من ئەو رۆژه هه‌شت مانگ زیاتر بوو له به‌ندیخانه‌ی حیلله به‌ند کرابوو. ده‌ورو به‌ری سه‌عات ۹ و چاره‌کینک میکرو‌فۆنی به‌شه‌که‌ی ئی‌مه که به رادیوی به‌په‌وه‌په‌رستی به‌ندیخانه‌وه به‌سترا‌بووه‌وه، چهن خوله‌کینک بێ ده‌نگ بوو و له پر گوتی: (یا ابناء الکرخ و الاعظمیه)، نه‌ته‌وه‌په‌رسته تونده‌په‌وه‌کان له‌و دوونا‌وچه‌یه زۆر بلاو بوون. ئیدی گوتی ئەوه شو‌رشی نه‌ته‌وه‌ی عه‌ره‌ب ده‌ستی پێ کرد نژی شعوبییه‌ت و قاسمی دیکتاتور شتیکی چاوه‌روان نه‌کراو بوو و هه‌موومان سست بووین، چونکه ده‌مانزانی حوکمی به‌عس واته کۆتایی هاتن به ژیا‌نی ئی‌مه. رۆژی ۹ی شوبات، عبدالکریم قاسم له بی‌نای ئیستگه‌ی رادیو شه‌هید کرا. به‌شه‌که‌ی ئی‌مه سێ ژووری به‌لاوه بوو و هه‌ر ژووریک

وینه‌یه‌کی عبدالکریم قاسمی تیندا هه‌لو‌اسرا‌بوو. هاتن وینه‌کانیان لێ کرده‌وه. براده‌ریکی خانه‌قینی ناوی مه‌حمود زه‌هاوی بوو که چاوی به وینه‌کان که‌وت گوتی: زینده به‌لا و مرده به‌لا. زه‌هاوی زوو به‌ربوو. نوای چهن رۆژیک هاته‌وه بۆ سه‌ردانمان و گوتی ئی‌وه‌ش به‌م زووانه به‌ر ده‌بن، چونکه دانوستان له‌نیوان حکومه‌تی تازه و سه‌رکرده‌یه‌تی شو‌ریش ده‌ست پێ ده‌کات. چاوه‌ری به‌ربوون بووین، به‌لام لواکه‌وت و هه‌ر به‌ر نه‌بووین. من ماوه‌یه‌ک بوو جگه‌رم ته‌رک کردبوو، له نوای ۹ی حوزه‌یران ده‌ستم به‌جگه‌ره‌کیشان کرده‌وه کاتیک که به‌عس به‌رپدانه‌ترین شیوه هی‌رشی ده‌ست پێ کرد بۆ سه‌ر کوردستان موقه‌ده‌م صالح مه‌هدی عه‌ماش و وه‌زیری به‌رگری گوتی: سوپای عیراق سه‌یرانیکی نیشتمانی له باکووری عیراق ده‌کات. به‌گوتی خۆم گویم له به‌شه کوردییه‌که‌ی رادیوی قا‌هیره بوو گوتی ((حکومه‌تی تازه‌ی عیراق چهن هه‌نگاوێکی سه‌ر لێ شیواوانه‌ی هاویشتوو نژی کورده‌کان، به‌لام به‌رپه‌رچیان دراوه‌ته‌وه و هه‌مووی حه‌فته‌یه‌کی دیکه نابات حکومه‌ت ده‌رووخی)). به‌عس ئەو قسانه‌ی تۆمار کردبوو و ناره‌زایی به‌رانبه‌ر ئەوه ده‌ربه‌ری، به‌لام (محمد عبدالقادر حاتم وه‌زیری ئیرشادی مصری) به‌رۆی خسته‌وه و گوتی ئیستگه عه‌ره‌بییه‌که چی بلاو کردۆته‌وه، کوردییه‌که‌ش هه‌ر ئەوه‌ی بلاو کردۆته‌وه و نه‌چوووه ژیری. ماینه‌وه تا (شه‌هید حسن سریع) له معسکر ره‌شید راپه‌رینه‌که‌ی کرد که به ناخیکی زۆره‌وه سه‌ر نه‌که‌وت. له‌و ماوه‌یه‌دا به‌ لیشاو ده‌سگیرکراویان دینا بۆ به‌ندیخانه‌ی حیلله. هه‌ر له‌و ماوه‌یه‌دا روواوه‌که‌ی شه‌مه‌نده‌فهری مه‌رگ پرووی دا که ئەفسه‌ره گیراوه‌کانیان خزانده هنیو فارگوونی باریی شه‌مه‌نده‌فهر به‌و چله‌ی هاوینه بێ نان و بێ ئاو که هه‌ندیکیان له‌تینوان و له گه‌رمان شه‌هید بوون له سه‌ماوه خه‌لکی ئەو شاره فریایان که‌وتن. ماینه‌وه و هه‌ر نازاد نه‌کران تا ته‌نانه‌ت عبدالسلام عارفی سه‌رۆک کۆماری نه‌ته‌وه‌په‌رست لی‌یان بی‌زار بوو و له ۱۸ی تشرینی دووه‌می ئەو ساله کۆده‌تای به‌سه‌ر هاو‌په‌یمانه به‌عسییه‌کانیدا کرد و رووخاندنی. مامه‌وه تا دانوستانی ۱۹۶۴ ده‌ستی پێ کرد ئینجا له نوای نزیکه‌ی دوو سال له به‌ندیخانه نازاد کرام. کۆده‌تای ۸ی شوبات رۆژیکی ره‌ش و تاریک و خویناوییه له میژووی عیراق که به ته‌واوه‌تی هاوشیوه‌ی په‌فتاره رپدانه‌بییه‌کانی ئە‌لمانه نازییه‌کانه، چونکه به‌عسیش هاوشیوه‌ی حزبی نازی ئە‌لمانیا نامه‌زرا.

به سهر کردنه وهی شهیدان

سهری سورکیو و، جامانهی ملی گمۆ مشکی سهری دالهو بوو. کاکه حهه له دایک بووی سالی ۱۹۶۳ بوو له گوندی سورهبانی ناوچهی سیوهیلی بناری سورکیو، بویهش هه موو تهمنی سورکیوانه یاخی بوو کویتانانان و هه لویانه بهلووتکهو به فرو پشکۆو سووتان ئاشنا بوو، بهژیانی جوتیاری و دیهاتانان دلی پر بوو له عشقی بیل و دیار و باخ و خرهه گویژوو سرتهی سمۆره، کاکه حهه له سهرهتای دهستکردن بهراگویزانی گوندهکان که به عسی فاشی سنورهکانی نیشتیمانی راگویز کرد بو ناو ئوردوگای زۆرهملی له سالی ۱۹۷۸ بو سالی ۱۹۷۹، وازی له قوتابخانه هیناو، پرویکرده شاخ بو پیشمه رگایهتی چوو رۆژه لاتی نیشتیمان ماوهیهک مایه وه به لا له بهر مندالی قبولیان نه کرد تا بینه پیشمه رگه، به ناچاری گه رایه وه، به لام په یوهندی به شوپشه وه دروستکردو، زۆر چالاکانه ئیش و کاری ریکخستنهکانی یه کیتی و کۆمه لهی رهنجده رانی کوردوستانی له ناو شارو ئوردوگا زۆرهملیکه ی که ناروی دا نه انجام دها تا دواجار سالی ۱۹۸۲ بو جاری دووهم پویهندی کرد به شوپشه وه بووه پیشمه رگه، له تیپهکانی ۳۷ی شارباژیرو ۳۱ی سلیمانی و نواتریش بووه فرماندهی کهرت له تیپی پاریزگاری پیشمه رگه یهکی به ووره و قاره مان و پیاویکی دلسۆزو به هه لویست له هه موو کات شوینیک و زه مانیکدا تا دواجار له 18/19/03/1987 له شارباژیرو سهرت له بناری گمۆ له نزیکی گرتنه زییر که وتو که مینی جاشه وه و بو دواجار به جیی هیشتین و عشقی نیشتیمان و خوشه ویستی بو خه لک لینه جیما، به لام پی ده چیت به بۆنه ی سهرتی برینه که ی و به جی مانی خۆی خۆی کوشته بی بو نه وه ی نه که ویته ده ست جاش و نوژمن، شایه نی باسه کاکه حهه چوارجار لهژیانی پیشمه رگایه تی دا زامدار بووه، په وانی پاک یادی به خیر

پرووسورهکانی میژوو، کلارپۆژنه ی نیشتیمان، نه مر گه شمرده کاکه حهه په حمان نه حمه د سورهبانی، ناسراو به حهه سورهبانی. ههنگاه هیلاک نه بووه که ی هه واره زه که ی سورهبان په وتی دریزی عاره قاوی سورکیو و کلپه ی ناگردان و پشکۆی ناو رنوو کلوه به فری گمۆ، حهه یهک هه میسه یاخی، هاوپی تووله پی و قرمه ژن و، پاسه وانی هه میسه یی تریفه ی رژاوی نیشتیمان و هه ناسه ی به فرو، پۆلوی ناو نه شکه وته ته زیووهکانی لوتکه و شه وانی ته نیایی لاوانه وه ی نازارهکانی دلی شاخ، حهه ههنگاوی هیلاک کردو هیلاک نه بوو، تووله پی بیزار کرد به ره ووت و بیزار نه بوو، چیا یی فیتری ههنگاوی یاخی بوون کردو کۆلینه دا، حهه حهه یهک بوو، هه میسه نه عشقی به فرو پشکۆ و شاخ و باخ و ریگای دووری بی وچان و بی کۆلدان بوو هه میسه ده ستله ملانی عشقی جوانی کانی و مانگ بوو، حهه کۆچانی دهستی سه خترین ریگاو گلینه ی به رزترین لوتکه و، نارامترین ناوازی دلی تریفه و پشکۆی دلی یاخترین نه شکه وت بوو، نه و تیشووی پر بوو له بۆنی پوونگه و مانگه شه وی تۆراو و، کازیوه ی زامدارو، رۆندکی گهرم و ناواره، نه و سه ریۆشی

به سەر کردنه وهی هونەر مه ندان

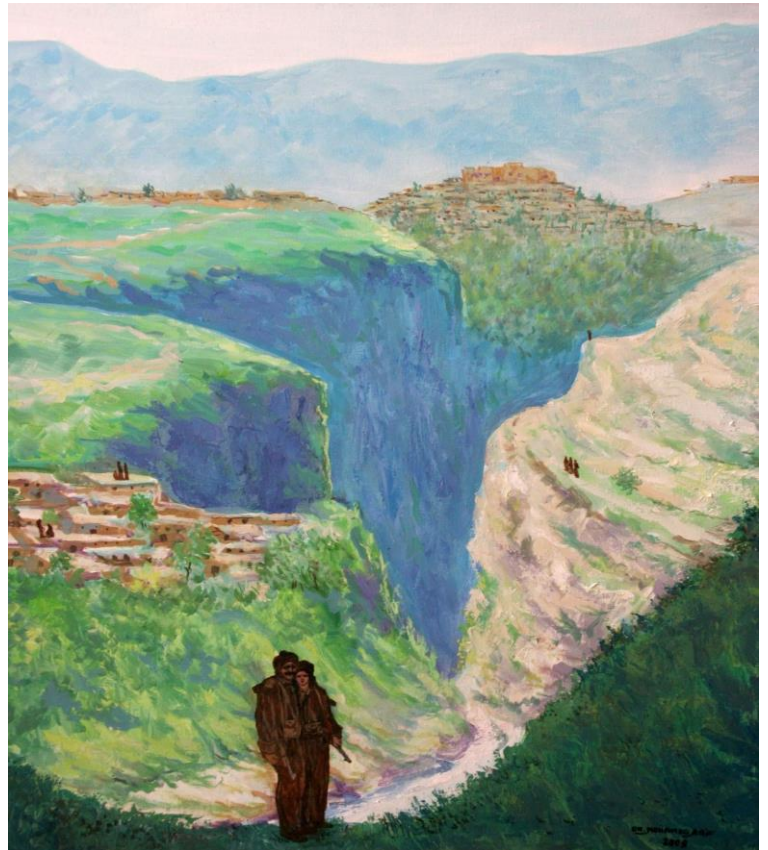
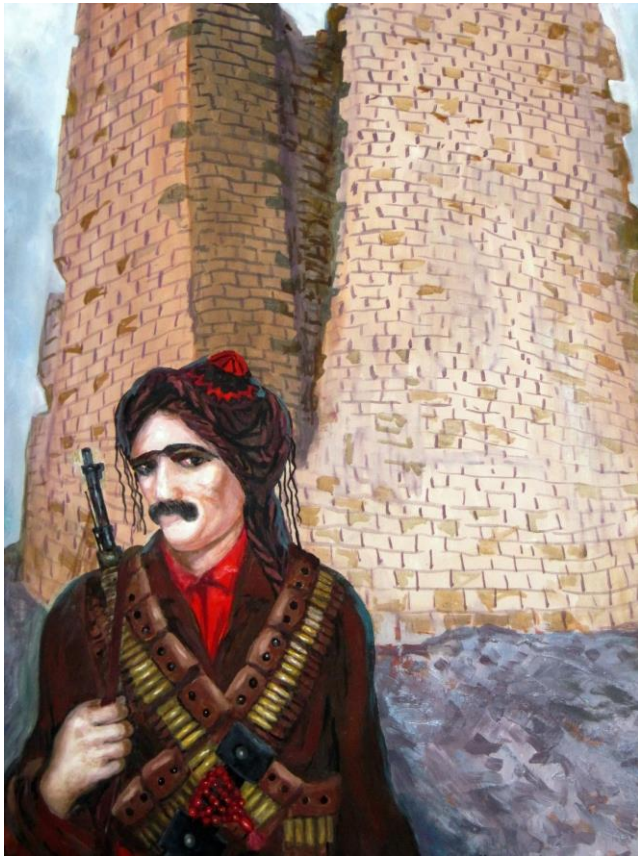
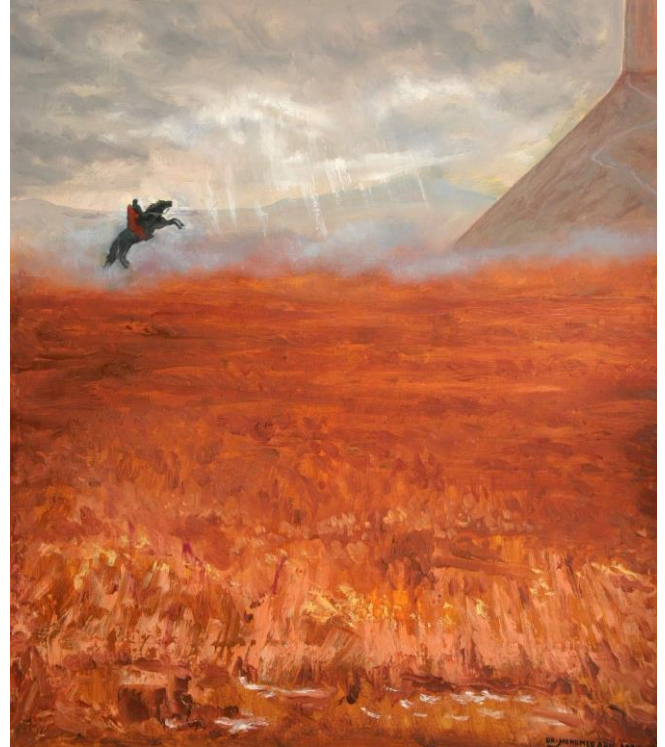
ئاماده کردنی: بهختیار سه عید

- 1984- نۆیه مین پیشانگهی تاییه تی له هۆلی مۆزه خانه ی نه ته وایه تی هاو ده م ی شاری به غدا کردۆته وه
- 1989- دهیه مین پیشانگهی تاییه تی له هۆلی (الرواقی) شاری به غدا کردۆته وه.
- 1993- پانزه هه مین پیشانگهی تاییه تی له هۆلی (میدیا) شاری هه ولیر کردۆته وه.
- 1998- بویه نزه هه مین پیشانگهی تاییه تی له هۆلی (میدیا) شاری هه ولیر کردۆته وه.
- 1999- سیانزه هه مین پیشانگهی تاییه تی له هۆلی مۆزه خانه ی سلیمانی کردۆته وه
- 2001- چواره هه مین پیشانگهی تاییه تی خۆی له هۆلی مۆزه خانه ی نه ته وایه تی به غداد کردۆته وه.
- 1956-2007 به شاری سه دان پیشانگهی هاو به شی کردوه له ناوه وهو دهره وهی کوردستان.
- 1982-2007 هه ژده کتیپی به چاپ گه یاندوه.
- 2001- خه لاتی ده ولت بۆ داهینانی هونهری پیه خشاوه.
- 2004- دکتۆرای له فه لسه فی هونهردا له زانکۆی سه لاهه دین به ده ست هیناوه.
- دامه زینه ری کۆلیژی هونهری زانکۆی سه لاهه دین.
- 2009/10/9 له شاری هه ولیر کۆچی نوایی کرد.

- 1937- له ره واندوز له دایک بووه
- 1956- په یمانگهی هونهره جوانه کانی به غدا ی ته واکردوه
- 1967- به پلهی ئیمتیاز بروانامه ی ماسته ری له هونهری نیگارکیشان له زانکۆی مۆسکۆ وه رگرتوه
- 1961-1967 سی پیشانگهی له روسیا کردۆته وه
- 1971- چواره مین پیشانگهی تاییه تی له هۆلی مۆزه خانه ی هونهری هاو ده می نه ته وایه تی شاری به غدا کردۆته وه
- 1976- پینجه مین پیشانگهی تاییه تی به ناوی رازی نیشتمان له هۆلی کۆمه له ی رۆشنییرانی کورد له شاری به غدا کردۆته وه
- 1977- شه شه مین پیشانگهی تاییه تی له شاری هه ولیر کردۆته وه
- 1979- حه وته مین پیشانگهی تاییه تی له هۆلی مۆزه خانه ی هونهری نه ته وایه تی هاو ده م له به غدا کردۆته وه
- 1981- هه شته مین پیشانگهی تاییه تی له هۆلی الرواقی شاری به غدا کردۆته وه

هه‌ندی له به‌رهمه‌کانی محهمه‌د عارف

تهرمی نارام یان دزی !

بارانکردنی (نارام، هیوا، سرداری) له بهردهم نامادهیی روشنیبردا راگه یاند. لهو کاته دا نازاریکی توند بهقه دتیزی سرماکه هورژمی بو کاسه ی سرم هینا، درگا نایلونه کهم کرده و هو پرومکرده گرده که ی خوار ناوایی، به تهنیا له بهردهم چاوه ره شه هیمنه کانی (نارام) دا وه ستام، گریانیکی بیده نگ ناخی هه ژاندم، دواتر رووه و هه ورازه که ی گه په دئی هه نگوام نا، نه ژنوکام قورس بوو، که ناوپردایه وه، بالای نارام و هاوړیکانیم له سر ناسنگه رانه وه بینو، بهر و لوته که ی پیره مگرون هه لده کشان، تاله چاو ونبوون. هر که بالی تاریکایی گونده که و سه راپا دولی جافایه تی داگرت، تهنیا تروسکه ی کزی چرای نه و چند مالهم ده بینو تیکهل به قولایی شه وه زهنگه که و ناوینه ی سه رپرووی به فره که ده بوو، ناو به ناو کزه ی سامالی نه و شه وه کپه، دیمه نی یادگار هکانی نارامی ده گه یانده کوخه بچکوله کهم، تا دواچار له خه ونیکی تر دا نارامیان لی و نکر دینباوک و دایک و خوشکه کانی ده ست به سه ر کران نارام محمه د که ریم نه ندای کارای پیک خراوی سلیمانی کومه له ی رهنجده رانی کوردستان بوو، ده یزانی خوی و هاوړیکانی له لایه ن ده زگا سه رکوتکه ره کولونیالییه کانه وه ده گیرین، پیش نه وه ی خوی دهرباز بکات، له هه ولی نه وه دا بوو، نه وانیش ناگادار بکاته وه. نیواری 1985/11/20 روو ده کاته مالی هیوا، هر که ده ست به زهنگه که دا ده نی (قوات خاصه) ده رگای لیده که نه وه و ده سگری ده کن، له وی سردار و هیوا ده بینو به که له پچه کراوی..

دواتر هه رسیکیان راپیچی نه و دیوی دیواره ناسنینه کان ده کن. تومه تی کوشتنی جه لایکی ته عرب کراویان ده خنه پال. هه موو جوړه نه شکه نهجه کیان له سه ر جه ستیان به کارهینا، به لام هیچیان نه درکاند، دوی خویان هیچ کام له

نیواریه کی کانوونی یه کهم، به یانییه کی مانگی کانوونی یه که می 1985، له (گه په دئی) وه رووم کرده گاپیلون، به فر سه راپای دولی جافایه تی داگرت بوو، نه و ده مانه گاپیلون و پیشمه رگه کانی له بناری پیر نه لیا سدا خه ونیان به وه رزیکی نویوه ده بینو، باره گای تیپی 47 ی پیره مگرون له م گونده دا بوو، ناو به ناو مه فرزه و که رتی تیپه که، به پی نه خشه یه کی دیاریکراو، خویان ده کرد به ناو شاردا و چالاکیه کیان نه انجامده دا و ده گه رانه وه، له ناو چایخانه نایلونه کاند گویان له سه رکه و تنه کانیان ده گرت. نیواریه که ی سیته ری پیرنه لیا س به سه ر ناواییه که دا کشا، هه وایه کی ساری کانوون تیکهل به به هه ناسه ی گهرمی نه و پیشمه رگانه ده بوو که له ناو به فره که دا پیاسه یان ده کرد، دواتر خویان ده خزانه ناو چایخانه نایلونه کانه وه بو نه وه ی گوئ له هه واله پر له حه ماسه ناگرینه کانی نيزگه ی دهنگی گه لی کوردستان بگرن، که نازی هه موو خه ونه کانی پیشمه رگه ی هه لده گرت. هر که له چایخانه که نزیک ده بوو مه وه، گویم له هو کاکي پیشمه رگه بوو، له ناو کاک فهاد سه نگوای، هه والی پر له تراژیدیای گوله

له ریڅخستنه کانی ناوشاری سلیمانی نهگیران. نیوارهی 1985/11/22 خانوادهی (نارام و هیوا و سهردار) دهسگیر کران، شهب مانگ له بهندیخانهی سهرهوهی سلیمانی بوون، دواتر بهدهست بهسهری رهوانهی (سهماوه) کران، پاشان کهلوپهلی مالکهیان تالان کرا. ئەمرۆ سێ کهسیان گوله باران کرد کاک ئاواتی برای شهید نارام لهبارهی دهسگیر کردنی نارام و تراژیدیاکهوه وتی: -نیوهرووی 1985/12/17 بوو، لهبهردم یانهی ئەندازیاران چهند شوڤلیک و ژمارهیهکی زور (قوات خاسه)م بینی، بهرهو سانهوی روشنیر دهچوون، لهدلی خۆمدا و وتم، ئیستا دهبی مالی کام پیشمه رگه بهسهر یهکدا بروخینن؟ نیوارهکهی گویم لهژنیک بوو ووتی: -ئەمرۆ سێ کهسیان گوله باران کرد، کهوتمه گومانهوه، خۆم و هاوسهرهکهم سواری تهکسیههک بووین، وتم بمگهیهنه سانهوی روشنیر، -وتی: ناتوانم بگمه ئەوی، چونکه ئەو شوینه به قوات خاسه گیراوه، لهچهند کۆلانیک لهولاترهوه دابهزیم، که گهیشتیته بهردم دهرگای سانهوییهکه، جۆگهلهی خوینم بینی قهماغهی بهستبوو، خورپهیهک کهوته دلّمهوه، بلّی نارام و هاوریکانی گوله باران کرابن، بهلام لهبهر ئەوهی خۆم رووداوهکهم نهیبوو، دلّیا نهبووم، کهوتمه پرسیار کردن لهم و لهو، کهس دلّی نهدههات ئەو ههواله جهرگبرهه پێ بلّیت، دنیا تاریک داهات، لهدهرگای مالی ناسیاویکمانم دا که لهنزیک شوینی رووداوهکهوه بوو. بهریکهوت ئەو کچه دهرگای لیکرینهوه که لهگهل نارامدا لهیهک دائیره بوون، منی ناسی، چونکه شیوهه له نارام دهچوو، گویم لیبوو، بهدهنگیکی نزم به هاوسهرهکهمی وت: - وهک نارام تیاچوو، بۆ ئەمیش تیا بچیت.

حهشارگهی تهرمهکهی نارامیان نۆزییهوه له 1985/12/18 کاک ئاوات لهبهر دهرگای مالی باوکیدا وهستابوو، (دلسۆز)خان سهرشانیان روویان کرده گۆرستانهکه بۆ ئەوهی بهخاکی

گهیشتبوه لای و پێی وتبوو: - لیره مهوهسته، بهخیرایی ئیره بهجی بهیله، بچۆ بۆ مالی کاک (نوری مهلا مهحمود)، کاک تهحسین قادر لهوییه، ههر که(ئاوات)ی بینی نهیتوانی نهینیهکه بشاریتهوه، فرمیسک بهچاوهکانی دا هاته خوارهوه، باوهشی به کاک (ئاوات) دا کردوو وتی: (دهبیت ههول بدهین تهرمهکه بدۆزینهوه له گردی شههیدان بهخاکی بسپیرین). نیوارهکهی چووینه لای ناسیاویک که له شارهوانی فهرمانبهر بوو، بۆ ئەوهی جیگای ههشارگهی تهرمهکهمان نیشان بدات، ئەویش نامادهی خۆی نیشان دا، سهر له بهیانی 1985/12/19 بهلینهکهی خۆی بهچاو هیناو پیکهوه چووینه گۆرستانی گردی جۆگه، شوینی تهرمهکهی نیشان دام، کاک ئاوات قهلام جافهکهی لهو شوینه دا چهقاندو گهرايهوه بۆ مالّهوه. تهرمهکهیان له گردی جۆگهوه گهیانده گردی شههیدان 1985/12/20 ئاواتی برای شهید نارام، بههاوکاری هاوری و چهند خزمیکیان سهرقالی جیههچیکردنی نهخشهی دزینی تهرمهکهی نارام بوون، بۆ ئەم کاره بوون به دوو بهشهوه. بهشیکیان بریتی بوون له (نوری محهمهد ئەمین، محهمهد نوری محهمهد ئەمین، تهیب محهمهدو شههید عهلی حسین) چهند کهسیکی تر روویان کرده گردی شههیدان بۆ ئەوهی گۆرپیکی بۆ ناماده بکهن. بهشهکهی تریان پیکهاتبوو له (ئاوات محهمهد کهریم، تهحسین قادر، سهردار قادر) چهند کهسیکی تر چوونه گردی جۆگه بۆ ئەوهی تهرمهکهی دهربهینن، ئەو رۆژه باران بهتاو دهباری خۆش کردنی بۆ نهبوو، دهستیان کرد بهههلهدانهوهی ههشارگهکه. باران و قور کارهکهی زیاتر لئ قورس کردن، چهند شان و قولیان دهکوتا شوین دهستیان دیار نهبوو، چونکه چالهکه به ههفاره ههلهکهندرابوو، نزیکهی(3) مەتر قول بوو. نایلۆنیکیان دا بهسهر چالهکهدا بۆ ئەوهی پڕ نهی له ئاو، لهوکاتهدا خهلیکی زور تهرمی ژنیکیان خستبووه سهرشانیان روویان کرده گۆرستانهکه بۆ ئەوهی بهخاکی

گولهیهک سهر سنگی پینکابوو له پشتیهوه دهرچووبوو، گولهیهکی تریش بهر گوچکهای راستی کهوتبوو، کفیان تیوه پیچا و ئارامیان به ئارامگای شهیدان سپارد. شهید علی حسین کامیرایهکی پی بوو، چند وینهیهکی نهو مهرگهساتهی گرت.

شهید علی حسین هاوپی شهید ئارام و کاک تهحسین قادر بوو، لهکاتی راپهریندا له 8 / 3 / 1991 دا له هیرشیکدا بو سهر ئهمنه سوورهکه پیکراودوا ههناسهی سپارد.

عبداللہ کریم محمود

سهرچاوه: عبداللہ کریم محمود، بهرگی نووهی (رهشهبای ژهر و نهفال)

بسیژن، که گهیشتنه ئهوی زوریان بهلاوه سهر بوو، خه لکیکی تر گور هه لدهندهوهو سهرقالی دهرهینانی تهرمن، کاک تهحسین رووداوهکهی بو گیرانهوه، ئهوانیش شانبهشانی ئهوان دهستیان کرد به هه لدهندهوهی چاله که، تهرمی ژنه کهیان له نزیک چاله که دانا. لهچوار دهوری شوینه کهدا بازنهیان بهست، بو ئهوهی جاسوس و ئهمن به نهینی کاره کهیان نهزانن، خه لکه که به پهروشهوه هاوکاری نهواویان کردن، دهستهی یه کهم ئارامگه کهیان لهوی ناماده کردبوو، هاتبوون بهوای ئهماندا، که له دوورهوه قهرهبالغیه کیان دی بوو، کهوتبوونه گومانهوه، سهریان لهو خه لکه زوره سوورماوو که له دهوری نهو چاله دا کو بیونهوه. که ئارامی تیا حه شار درابوو، لهو دهورو بهره، دوور به دوور وهستابوون، تا دلنیا بوون نهو خه لکه خاوهن هه لو یسته، بویه بهو شیوهیه وهستابوون تا دوژمن دهرک به نهینی کاره کهیان نهکات. تهرمه کهیان دهرهینا شهید ئارام ههر بهجل و بهرگه خویناوییه کهی خویهوه بوو، هینده سروشتی جوان بوو، شهید علی حسین تووشی شوک بوو، وای زانی کاک ئارام زیندوووه نه مردوووه. نایلو نیکیان تیوه پیچا، ماله خاوهن پرسه که پهتو کهیان له تهرمی مردوووه کهی خویان کردهوه لهجهستهی ئارامیان پیچا، به هیمنییهوه تهرمه کهیان برده پاسه کهی شهید علی حسین بهرهو گری سهیوان بهرپیان کرد. له شهقامی برام پاشا قوات خاسه یهک بهیهک ئوتومبیلهکانی راگرت، دهیان پشکنی، دوای ناسنامهو بهلگه نامهیان دهرکرد، گهیشتنه بهردهمی ئهوان، پاسه کهیان راگرت، باش بوو تهرمه کهیان نهینی، گه یاندیانه گری شهیدان، دنیا بهرهو تاریکی دهچوو، تهرمه کهیان راگرت. کلیتهیهکی عهسکری لهسهر دابوو، لایان برد، ههر دوو دهست و قاچی و ههر دوو چاوی و دهمی بهسترابوون، جل و بهرگه کهی خوی له بهر دابوو، 13 دینار له گیرفانیکیدا بوو.

یه کهم شهیدی راپه رین خه لکی کوردستان له ئاداری 1991 دا

بهختیار عومهر هورپوهی پوژی ۴ ی ۳ ی ۱۹۹۱ له مینای راپه رینی خه لکی راگو یزراوی قه لادزی و سهنگهسه و پشدهر له ئوردوگای زوره ملیی (خه بات) له پارێزگای ههولێر شهید بو....

دروود بو روحی پاک

تینه گه یشتنی سه رکردایه تی کورد نامه که ی تیله رسون

ماناکه ی: ئەمه فرسه تیکی دهگمەنه به پریزه وه داوات لیده کهین قه بولی بکهیت وهک به دیلی ریفرا ندۆم. ئینجا له نامه که واهاتوه: At the end of the process, of course, should the talks not reach a mutually acceptable conclusion or fall on account of lack of good faith in the part of Baghdad we would recognize the need for a referendum

دهلیت له کوتای پرۆسه که دا واته دوا ی سالی ک گفتوگوکان نه گن به دهرئه نجامی کی قبول کراو یا نه بوونی نیه تی باش له لایه ن به غدا ئەوا دان به پیویستی ریفرا ندۆم ده نیین (ئوه ده که که یه تی ئیتر (دان به پیویستی ریفرا ندۆم ده نیین) چ له وه به هیتر هیه وجاریکی تر دووباره نابیته وه بۆ دهیان سالی تر. ئەو نوسینه به بۆنه ی دادگایی نه وتی داها توو واپی ده چی وهک چۆن دانا غاز ئەوه وه مو پارهی ی له ههریم برده وه دووباره دۆراندنی کی گه وره بیته پیش له لایه کی تر... هه موی یهک سه رچا وه یه: نه شاره زاییه کی زۆرساده.

مسعود عبدالخالق 2021/2/7

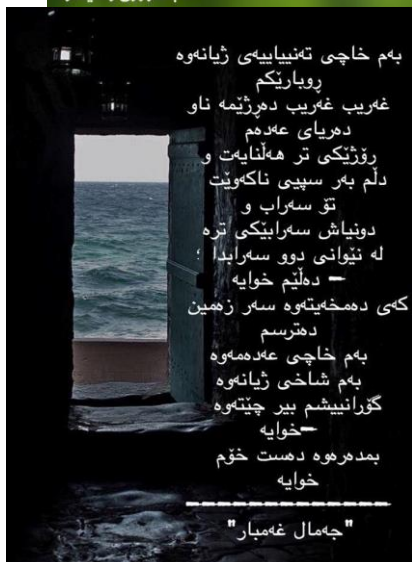
(کاک مسعود له کتیبه که ی چۆن باسی دهکا) هه مو ره وشه نییرانی کورد پییان وابوو نامه که ی تیله رسون دهر فته تی ک بوو هات و رۆیشت، زیڕ لای زیڕینگه ر به قه دره، ئەنجومه نی ریفرا ندۆم له و نامه یه نه گه یشتن، واپی ده چی ته رجومه ش باش نه کراییت، کاک مسعود له (ل 95 - کتیبی بۆ میژوو) دهلیت: داوام کرد له نامه که دا ده ستکاری ئەوه بکریت نوسرابوو (ئه وکاتی ریز له ریفرا ندۆمی ده گرین) من پیم ووتن بیکه نه (پالپشتی ریفرا ندۆم ده کهین ونه یان کرد)، واپی ده چی له نامه که باش نه گه یشتن. ئەگینا گرینتی وبنه مای واگه وره له و نامه هاتبوو پیویستی به و ده ستکاریه نه ده کرد، ئینجا له نامه که وانه هاتبوو که ریز له ریفرا ندۆمه که ده گرین، نه خیر... دیسان نه خیر، دهرتسین وهرگیڕ ئەو کاره ساته ی به سه ر سه رکردایه تی کورد هی نا بیت، ئەگینا ئەوه ئینگلیزیه که ی تی: This is a rare opportunity that we respectfully ask you to accept as an alternative to .the currently scheduled referendum

چەند کورتە تیگستییکی شیعریی بلاونە گراوہی (جەمال غەمبار)

کورتە یەک لە ژبانی:

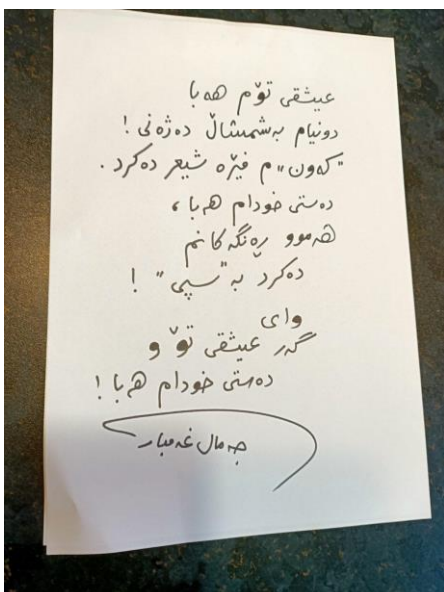
- سالی 1962، لە گەرەکی مەلکەندی شاری سلیمانی لە دایکبووہ
- قوناغەکانی خویندنی سەرەتایی و ناوہندی و ئامادەیی لە شاری سلیمانی تەواو کردوہ.
- برۆنامەمی بە کالۆریۆسی لە یاسانا، لە زانکۆی بەغدا، کۆلیجی یاسا و پامیاری- بەشی یاسا وەرگرتوہ.
- ماوہی زیاتر لە یانزە سال کاری پارێزەری کردوہ لە سلیمانی.
- یەکیک بووہ لە دامەزرێنەرانی یەکەمین تەلەفزیۆنی کوردی لە باشووری کوردستان لە نوای پاپەرین.
- کوردی و، دیوانیکی شیعریی بە زمانی عەرەبیی چاپ و بلاو کردۆتەوہ.
- وێرایی نووسینی شیعەر، چەندین لیکۆلینەوہی لە بارەمی شیعەر، بابەتی فیکری، مافەکانی مرقوف و، منداڵان و ژنان و ھەروەھا بواری ھونەری شانۆ، نووسیوہ و تەرجمەمی زمانی کوردی کردوہ.
- لە سالی 2002 ھوہ لە ولاتی ئوسترالیا دەژی.
- ئەندامی کۆمەلەمی نووسەرانی فرەکلتوری باشووری ئوسترالیایە.
- ھەندی لە تیگستە شیعرییەکانی، بۆ زمانەکانی ئینگلیزی، فارسی و عەرەبی تەرجمە کراون.

لە کوپۆە دئییت ؟
«کۆرۆنا»
ھەموو ریکەکانی داخست
ریگەمی مانگیش !
دەلین !
«کۆرۆنا» یان بینوہ
مۆمی سەدسالەمی تەمەنی
لەسەر کیکێ بەختەوہری
ئەم سەدەمی ھەلکردوہ !
تازە ، مەحالە سیوی گۆرانیی
بگاتە باخچەمی خەیاڵی تۆ !
«کۆرۆنا» وا دەلی !

جەمال غەمبار

شەویک ، مانگ و ن بوو .
[مەولانا] لە [شەمس] ی پرسی :
تۆ دەتوانیت داگیرسپیت و
ببینت دەلیلی رۆحم ؟
بنار و کپوہکانی دوئی
رۆشن کەین و بزائین مانگ
کەوتۆتە کامە خەرەندی عیشقەوہ !

یه کیک له سزادانه کان له میژوی مروقابه تیدا

تاوانباران به گویره ی هه رسه رده میک ژماره یه کی توند سزایان به سه ردا سه پیندراوه به دریژایی میژوو. هه ندیک سووک و هه ندیک قورس نه وه ی جیگه ی تیرامان و سه رسورمانه جوړیک سزا هه بوه پیمان گوتوو سزای..... (ماسکی شووره یی)....

ئه وانه ی پیشیلکارییان بکرایه ناچار دهکران جوړه ماسکه بیوشن له سه ده ی ۱۷ و ۱۸ زاینیدا له نه وروپا کرابوو یاسایه ک بو نه وه ی تاوان باران جاریکی تر تاوان نه نجام نه دن نه ماسکانه له کانزای قورس دروست دهکران له کاتی پوشینیدا نازاریکی زوری هه بوو مه به ست له و سزایه شکاندنی شکوی تاوان باران بوو زیاتر به سه ر نه و که ساندا ده سه پیندرا که به تومه تی سیخوری کردن تاوان بار دهکرا خو گهر بهاتبایه نه م سزایه به سه ر بهر پرسانی کورد سه پیندرا یه یک بهر پرست نه ده دوژییه وه بی ماسک زور دهگمهن.

ناما مکرینی: شیخ رزگار

قهره قوش

له بنه رهدتا ووشه یه کی تورکی یه له دوو ووشه پیک هاتوه. قهره واته رهش قووش. واته هه لو واتای قهره قووش هه لو ی رهش که له بنه رهدتا ناوی بهاء الدین خه لکی کوردوستانی باکور بوو نه نازیارو نه فسه ریکی زور زانا و چاپوک بووه له سوپای سه لاهه دینی نه ییوبی دا بووه زور جیگه ی متمانه و بروای سه لاهه دین بووه له هه ر شه ریکدا به شداری کردینت سه رکه وتو بووه و هیچ کات نه گنده لی قبول کردوه و نه ریگه ی داوه یه که م که سیش بووه که فیرگه ی سه ربازی داناوه و چندین قه لآز له وولاتی میسر دا دروست کردوو بو مه شقی سه ربازه کانی دوای نه مانی سه لاهه دین عبدالعزیزی کوری سه لاهه دین بووه جیگری باوکی له سه ر گنده لی و یاسا پیشیل کردن گرتی و زیندانی کردو خو ی بووه رابه ری ولات به یه کیک له راست گوترین و نازا ترین سه ربازه کانی سوپای سه لاهه دین ناسراوه به لام نه ویش وه ک چندین که سی تر که وته به هیرشی کولکه نوسه رو بوویژی ده بارو بو به کم سه رکردنی گه وره پیاوانی کورد دوژمنانی نه ته وه ی کورد به و شیوه ناویان زراند. ناما مکرینی: شیخ رزگار

ژماره یه ک به لگه

دۆگۆمینت له سه ر راپهرین

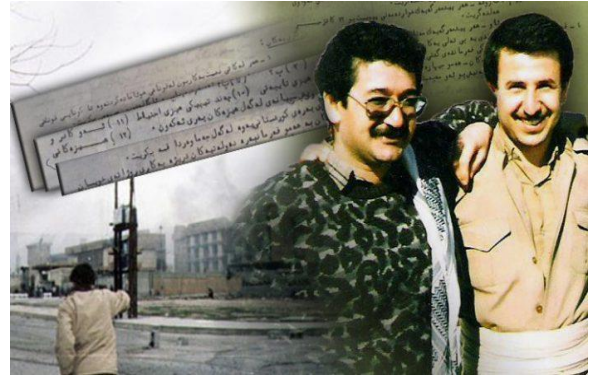
نییه، نایدیگرتنی رۆلی هیچ هیژو لایهن و حیزب و گروپیکی تر نییه، هیندهی که مه به ستمانه میژوهکه وهک خۆی تۆمار بکری... رهنگه خویندنه وهی ئەم چهند بێرپه ی ئیمهش بۆ ئەو پینشمه رگه و ریکخستن و کهسانهش زۆر گرنه نه بی، که خۆیان به فعلی به شدارو رۆلیان لهو میژوه پر له سه روه رییه دا هه بوه، به لکه خه می ئیمه له وه وه سه رچاوه ده گری، که نه وه یه ک له دوا ی راپهرین هاتونه ته بونیا وه، ئیستا جیلی نویی نه ته وه که مانن، لهو چه واشه کارییه دا، درۆی میژوی یان، به شه رتی راستی میژوی پی بفرۆشنه وه، یان بۆ ئەوانه ی که له دا هاتودا ده یانه وی ئەم میژوه دیراسبکن، ئەو زانیاریه ناراستانه بکه نه سه رچاوه ی توێژینه وه کانیان ... بۆیه به ئەرکی خۆمانمان زانی ئەم سه رنجان ه سه باره ت به به رنامه ی راپهرین و، میکانیزی جییه جیکردنی راپهرین، رۆلی سه رکرده و حیزبه کان له و ده رچه رخانه میژوییه دا، بۆ میژو تۆمار بکه ین.

وهک ناماژهمان پیندا پرۆسه ی ئەنفاله کان به سه رکه وتنی سه ربازی به عسیه کان کۆتایی هات. له و وه زعه پر له شکست و ته متومان و، ئاینده نایاره دا، له نوا قوناغی ئەنفالی یه ک نا، که به گرتنی باره گاکانی سه رکرده یه یه کیتی نیشتمانی کوردستان، ئەوه ی که سه نام حسین-ی دیکتاتور ناوی نابو (سه ری ماره که)، کۆتاییهات و، به لاغی ژماره یه کی به ناوی ئەنفال بلاوکرده وه.

له رۆژی (19) مارتی (1988) که ده کاته هه مان شه وی کشانه وه ی هیزه کانی یه کیتی نیشتمانی کوردستان بۆ سه ر سنور، کاک نه وشيروان مسته فا که ئەوکاته فه رمانده ی گشتی هیزه کانی یه کیتی نیشتمانی کوردستان و، سکرتری کۆمه له ی ره نجده رانی کوردستان و، جیگری مامجه لال تاله بان ی بو، به ناوی مه کته بی سیاسی یه کیتی نیشتمانی کوردستانه وه، به یاننامه یه کی نوسی و بلاوکرده وه، که به درێژی باسی شه ری (25) شه و

رۆژه ی پینشمه رگه قاره مانه کان و ژماره ی شه هیدو برینداره کان ده کات. باسی ژماره ی کوزراو بریندار و نیلی نوژمن و، ژماره ی فه یله ق و فه رقه و لیوا و فرۆکه و توپخانه و کیمیایی و جاشه کان ده کات. نا له و کاره سات و، شکان و باره ده رونییه خراپه دا،

سه رکرده یه کی نوربین و خاوه ن ئیراده له دوا بێرپه کانی به یاننامه که دا به م جوړه بیره ده کاته وه و ده نوسی "به م بۆنه یه وه

نوسینی: سه رکه وتی جیهاز و خالید رهزا

پرۆسه ی ئەنفاله به دنا وه کان، لوتکه ی فاشیه تی حیزبی به عس و سه نام حسین بو که ده ره ق به گه لی کوردستان و خا که که ی کردی. له و پرۆسه هه شت قوناغیه دا، سوپای داگیرکری به عس توانی سه رکه وتنیکی سه ربازی به سه ر یه کیتی نیشتمانی کوردستان که گه وره ترین هیژی به ره نگار بونه وه ی به عس بو، به ده ست به یینی. له درێژه ی تاوانه کانی به عس نا که به هه مو پپوه ره نیوده وه ته ی یاسا و ریسا زه مینی و ئاسمانیه کان جینۆسایدی گه لی کورد بو جییه جیی کرد، به لام له گه ل هه مو ئەو زه برو زه نگه دا، نه یوانی ئیراده ی گه لی کوردستان و هیزه شوړشگیره کانی بشکینی و، سه ریان پی نه وی بکات.

ئیمه وهک نو پینشمه رگه و نو کاد رو نوان له عه ده د جیهازه کانی سه رده می ئەنفاله کان و دوا ی ئەنفاله کان و، سه رده می پارتیزانی و خۆئاماده کربن بۆ راپهرین، که هه م به شداری راسته وخۆمان هه بوه، هه م به حوکمی کاره کانمان که نزیک ی ناوه ندی بریار و، هه م بۆ خۆشمان رۆلمان له جییه جیکردنا هه بوه، به پیوسیتمانزانی ئەم چهند بێرپه یاداشت بکه ین که به به روارد به ئاگاناری و ئەو به لگانه ی له لامانه، کورد وته نی مشتیکه له خه رواریک. له راستیدا ئەوه ی هانیداین که ئەم چهند بێرپه له ئیستادا بلاو بکه ینه وه، هه سترکردنه مانه به وه ی که به داخه وه، هه ندیک هیژ و لایهن، به ئاگییه وه ده یانه وی ت میژوی راپهرین به ئاره زوی خۆیان و بۆ مه به سستی ته سکی حیزبایه تی، به بیگۆیدانه راستیه کان بنوسنه وه. ئەلبهت خه می ئیمه خه می شه خسی نیه، خه می خۆ به پاله وانکردن و، حیزب و سه رکرده ته قدیس کردن

3. کاروباری پیشمه‌رگه‌یی

4. کاری دیپلۆماسی

ئەو بو دەستکرا بە کارکردن بۆ بەهیزکردنی ریکخستن له ناو هیزهکان و، له‌ناو شاره‌کاندا. له ناوشاره‌کانیش سهرکردایه‌تی ناوخوا دروستکرا، تا له‌کاتی پچرانی په‌یوه‌ندی نیوان شارو شاخدا، خویان بتوانن سهرپهرشتی کاروباری ریکخراوه‌یی و پیشمه‌رگانه‌ی ناوخوا بکهن. له‌و سهره‌به‌نده‌دا سوپای رزگاری کوردستان (سرک) دروستکرا بۆ ئەوه‌ی له‌کاتی پیوستندا به‌چالاکی نه‌وعی شه‌ر بخزیته‌ ناو مالی نوژمن له هه‌مو شاره‌کانی عێراقدا. ته‌شکیلاتی هیزی پیشمه‌رگه‌ی شاخ ده‌ستکاریکراو به‌تالیۆنه‌کان دروستکران، ناوه‌ندی مه‌شق کرایه‌وه‌و، ده‌ست به‌مه‌شقی پیشمه‌رگه‌ کرا. ره‌تلی پارتیزانه‌کان پیکه‌پهران و، به‌ مه‌فره‌زه‌ی بچوک نێردانه‌وه‌ بۆ ناوچه‌کانی خویان. رادیۆی ده‌نگی گه‌لی کوردستان جیگیرکرا و ده‌ستی به‌ په‌خش کرده‌وه. به‌شیک له‌کاره‌کان نێردانه‌و ئه‌وروپا بۆ کاروباری ریکخستن و کاری دیپلۆماسی، ئەمکارانه‌ به‌رده‌وامبو هه‌تا رۆژی داگیرکردنی کوه‌یت.

دروستکردنی به‌ره‌ی کوردستانی!

سهره‌تای بانگه‌واز بۆ پیکه‌په‌ینی به‌ره‌ی کوردستانی ده‌گه‌رپه‌ته‌وه بۆ سالی (1983)، ئەو کاته‌ی که‌ یه‌کیتی نیشتمانی کوردستان له‌گه‌ل رژیمی به‌عس ده‌ستی به‌ مفاوه‌زاتکرد، له‌ کۆبونه‌وه‌ جه‌ماوه‌رییه‌ گه‌وره‌که‌ی سورناش نا، سکرته‌ری گشتی یه‌کیتی نیشتمانی کوردستان، بانگه‌وازی بۆ ناشتبه‌ونه‌وه‌ی هیزه کوردستانیه‌کان و، دامه‌زراندنی به‌ره‌یه‌کی یه‌کگرتوی کوردستانیکرد. به‌لام هه‌یج لایه‌نیکی کوردستانی به‌ده‌نگ بانگه‌وازه‌که‌وه‌ نه‌هاتن. هۆکاری به‌ده‌نگه‌وه‌ نه‌هاتنی هیزه‌کان به‌تایه‌تی پارتی دیموکراتی کوردستان بۆ ئەوه‌ ده‌گه‌رپه‌نرایه‌وه‌ که‌ هه‌ستی به‌ به‌هیزی پینگه‌ی یه‌کیتی نیشتمانی کوردستان ده‌کرد، چ له‌سه‌ر ئاستی ناوچه‌ی رزگارکراو، چ له‌سه‌ر ئاستی ژماره‌ی هیزی پیشمه‌رگه‌و، چ له‌سه‌ر ئاستی پینگه‌ی جه‌ماوه‌ری یه‌کیتی له‌ناو دل و ده‌رونی کۆمه‌لانی خه‌لکی کوردستاندا، بۆیه‌ پێی وابو له‌ باریکی ناهاوسه‌نگی وادا، پینگه‌ی ئەو له‌به‌رامبه‌ر نه‌یاره‌ میژویه‌که‌یدا سه‌نگین نابێ، چونکه‌ له‌و کاته‌دا بنکه‌و باره‌گای سه‌رۆک و سهرکردایه‌تی پارتی له‌ گوندی راژان بو، گوندی راژان ده‌که‌وتیه‌ (36) کیلۆمه‌تری ئوستانی ئورمیه، نزیک سنوری تورکیا.. سالی

ئاگاداری جه‌ماوه‌ری میله‌ته‌که‌مان ئەکه‌ین ئەگه‌رچی نوژمن به‌قیمه‌تیکی گران.. سهرکه‌وتنی به‌ده‌سته‌په‌نا، به‌لام دلنایان ئەکه‌ین که‌ ئەم شه‌ره‌ نوقطه‌ی وه‌رچه‌رخانیکی ئەبێ له‌ جه‌نگی (27) سالی گه‌لی کوردو جه‌یشی عیراکی نا به‌قازانجی گه‌له‌که‌مان و، سهره‌تای پاککردنه‌وه‌ی یه‌کجاره‌کی خاکی کوردستان ئەبێ له‌هیزی چه‌په‌لی داگیرکه‌ری به‌عس که‌ رۆژی له‌گۆرانی نزیک بۆته‌وه‌... بۆ پیشه‌وه‌ بۆ په‌ره‌پیدانی خه‌بات له‌ پیناوی روخاندنی رژیمی به‌عس و به‌ده‌سته‌په‌نای مافی نازانی چاره‌نوس بۆ گه‌لی کورد".

خۆریکخستنه‌وه‌ لای ئەنفال!

له‌لای ئەنفال هیزه‌کانی پیشمه‌رگه‌ی یه‌کیتی نیشتمانی کوردستان به‌یژایی سنوری نیوان باشور و رۆژه‌لات، جیگیر بون. کاره‌ساتی ئەنفال و ئەو شکانه‌ سهربازی و، باره‌ ده‌رونییه‌ی که‌ به‌سه‌ر هیزی پیشمه‌رگه‌و سهرکردایه‌تی‌که‌یدا هاتبو، پیوستی به‌ بییری تیز و، سهرکرده‌ی ئارام و نوربین هه‌بو... ئەو رۆژانه‌ ئیتر باره‌گای سهرکردایه‌تی یه‌کیتی نیشتمانی کوردستان له‌ قاسمه‌ره‌ش بارگه‌و بنه‌ی خست و، له‌ویوه‌ به‌سه‌رپه‌رشتی کاک نه‌وشیروان مسته‌فا کۆبونه‌وه‌ی چروپه‌ر بۆ خۆ ریکخستنه‌وه‌ و خۆ گونجاندن له‌گه‌ل هه‌لومه‌رجی نویی لای ئەنفال ده‌سته‌په‌یکرد. له‌وی له‌ چه‌ند هه‌فته‌یه‌کدا، کاک نه‌وشیروان مسته‌فا به‌ هاوکاری هاوڕیکانی ده‌ستی به‌ نوسینی به‌رنامه‌ی خۆریکخستنه‌وه‌ کرد و، پرۆژه‌یه‌کی تیروته‌سه‌لی ئاماده‌کردو تیایدا پایه‌کانی ستراتیژی خه‌باتی سهرله‌نوێ داپه‌شته‌وه‌. به‌جۆریک له‌گه‌ل هه‌لومه‌رجی نویی بگونجێ. جاران که‌ ناوچه‌ی رزگارکراومان به‌ده‌سته‌وه‌بو، هیزی پیشمه‌رگه‌ی کوردستان رۆژانه‌ له‌شه‌رو نه‌به‌ری قاره‌مانه‌نابو، ناوچه‌ رزگارکراوه‌کانی له‌هه‌رش و په‌لاماری به‌عس ده‌پاراست، بۆیه‌ کاروباری پیشمه‌رگایه‌تی له‌ ئەوله‌ویه‌تی پایه‌کانی خه‌بات بو، به‌لای ئەو ئینجا خه‌باتی سیاسی ریکخراوه‌یی و ئیعلامی و دیپلۆماسی.. ده‌هات. به‌لام کاتیکی که‌ ناوچه‌ی رزگارکراومان نه‌ماو، جه‌یشی عیراکی هه‌مو ناوچه‌کانی داگیرکرد، ئیتر ده‌بو جیگۆرکی به‌ پایه‌کانی خه‌بات بکری، بۆیه‌ سهرله‌نوێ به‌م جۆره‌ داپه‌زرایه‌وه‌:

1. کاری ریکخراوه‌یی و سیاسی.

2. کاروباری راگه‌یاندن

سہام لہژیر زہختی دەولیدا کشایہوہ، ئەگەر نہ کشایہوہ و لئی درا. بەلام بەپیچہوانہی ئەم بیرکردنہوہی سەرکردایەتی یەکیٹی نیشتمانی کوردستان، بەرہی کوردستانی کہ بارەگاکی لە راژان بو لای کاک مەسعود بارزانی، بەیانیکی ئیدانہی دژ بە داگیرکردنی کوہیت دەرکرد. بۆیە یەکیٹی دەستبەجی نارہزایی دەربری و، نوینەرەکی خۆی کہ کۆچکریو (جەبار فەرمان) بو لە بەرہی کوردستانی بۆ قاسمەرەش سەجکردوہ. داوای لەبەرہی کوردستانی کرد کہ ئەو بەیاننامہیە تەعبیر لەبیرورپرای ئیمە ناکات بکیشریتەوہ.

یەکیٹی دەبو لەسەر ئەگەرەکان بەرنامەیی ھەبێ. ئەمە سەرھتایی نارشتنی پلانی راپەرین و دەستگرتن بەسەر شارو شاروچکەکانە.

ئیمە شایەتی یەکەمین رۆژی داگیرکردنی کوہی-ین، کاتیک کہ چوینەلای کاک نەوشیروان مستەفا، ئەو نەخشە سەربازیانہی کہ لەکاتی ھێرشەکانی ئەنفالدا گیرابون، لەژورەکی خۆی دا رایخستبون خەریکی سەیرکردن و لیۆردبونہوہی بو، بەپیی ناگاداری ئیمە لەمپۆژوہ پلانی راپەرین ھەمو میشک و بیرکردنہوہی کاک نەوشیروان مستەفای داگیرکرد. کاک نەوشیروان بەھاوکاری و راویژ لەگەڵ ھاوڕیکانی لە مەکتەبی سیاسی و سەرکردایەتی و بەشینک لەشارەزایانی سەربازی نەخشەیی راپەرینی نوسی و ئامادەکرد. بەرنامەیی راپەرین بەتەنھا پلانی ھەلکوتانەسەر شارو شاروچکەکان نەبو، بەلکو ئەوہی کہ تیکرای بەرنامەکی خۆیندبیتەوہ یان بینیبیتی، راستەوخۆ ئەوہی بۆ دەرئەکەوێ کہ ئەو عەقلەیی لەپشت نارشتنی ئەو بەرنامەوہیە تیدەگات کہ بییری لە ھەمو کایەکان کردۆتەوہ، لایەنی سەربازی، لایەنی نامۆژگاری و لایەنی حکومرانی و راگرتنی ئاسایش و پاراستنی سەرو مالی ھاوڵاتیان و حوکمداری ھەر ھەمو تیاہ. بۆ ئەوہی مەبەستەکەمان باشتر رون بکەینەوہ بەپیتوسیتی دەزانین ھەندێ نمونە یاداشت بکەین:

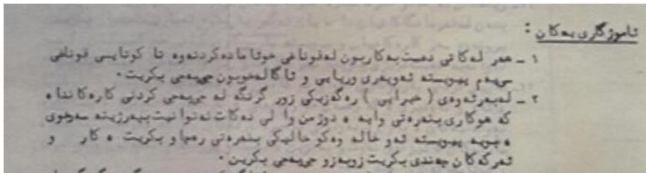
یەکەم: لە بابی دەستگرتن بەسەر شاروچکە و ئۆرئوگاکانی کوردستان و، ناوہندی پاریزگاکانی سلیمانی، ھەولێر و کەرکوک نا زۆر بە وردی رەچاوی سازدانی ھیزەکانی پێشمەرگەو فەرمان وەرگرتن لە فەرماندەیی گشتی ھیزی پێشمەرگەو قۆناغ بەندی جولان و پەلاماربان و جیگیربون تەکاندان بۆ نامانجی داھاتو... ھەر ھەمو دیاریکراوہ. لەبابی نامۆژگاریە گشتیەکاندا

(1986) یش لەدەریژەیی ھەولەکانی ئێراندا بۆ ئاشتکردنہوہی نیوان یەکیٹی و پارتی فشاری خستە سەر ھەردولایان تا بگەنە ریکەوتن، ئەوہو لە تاران پاپتەختی ئێران مام جەلال و کاک ئیدریس بارزانی، کۆبونہوہی لیک تیکەیشتیان بۆ ئاسایبکردنہوہی پەيوەندی نیوان ھەردو حیزب کرد. نەک وەک ھەندیک کەس باسی دەکەن کہ گواہی بۆ دامەزراندنی بەرہی کوردستانی بوہ! ئەم لیک تیکەیشتنەش ئەگەر چی سەرھتایەکی باش بو بۆ لیکنزیک بونہوہی ئەم دو ھیزوہ بوہ مایەیی ھانتی وەفدیکی پارتی بۆ لای سەرکردایەتی یەکیٹی نیشتمانی کوردستان لە ناوچەیی ئۆلی جافایەتی. بەلام چونکہ لەوکاتەشدا سەنگ و قورسای سەربازی و سیاسی و جەماوہری یەکیٹی نیشتمانی کوردستان ھەر وەک خۆی بو، بۆیە ھیچ ریکەوتنیکی کۆنکرتی لئ سەوز نەبو، ھەتا داوای پروسەیی ئەنفالەکان و، شکانی یەکیٹی و کشانہوہی بۆ سەر سنور، داوای گۆرینی ئەم ھاوکیشەیی، جاریکی تر مام جەلال سکرتیری یەکیٹی بانگەوازی بۆ دروستکردنی بەرہی کوردستانی کردو، ھەولەکان چرکراوہ، ئەمجارەیان پارتی و بارزانی ھانتە ژیرباری دروستکردنی بەرہی کوردستانی و لە ھاوینی (1988) و لەژیر شەقی زەمانەدا لەئێران دروستکردنی بەرہی کوردستانی راگەینرا، بەجی ئەوہی خاوەنی لەشکرکی یەکگرتو، سەرکردایەتیەکی سیاسی نامەزراوہی، تەنھا شتی کہ بەرہی کوردستانی ھەیبو رۆژنامەیک و، نوینەراییەتی لایەنەکان بو ئەویش لە گوندی راژان بو، کہ بارەگای سەرەکی کاک مەسعود بارزانی لئ بو! بەپیی ریکەوتنی سیاسی نیوان پارتی و یەکیٹی کاک مەسعود بۆ سەرۆکایەتی بەرہ لەناوہو، مام جەلالیش بۆ سەرۆکی بەرہی کوردستانی لەدەرہوہی ولات دیاریکران.

داگیرکردنی کوہیت

داگیرکردنی کوہیت لە (2) ی ئابی سالی (1990)، لەلایەن سەدام حسین-وہ، دەرڤەتیکی زیڕین بو بۆ کورد و ھیزەکانی تا تۆلەیی خۆیان لەبەس بەنەوہ. سیاسەتی سەرکردایەتی یەکیٹی نیشتمانی کوردستان لەو کات و ساتەدا ئەوہ بو، کہ ھیچ بەیاننامەو تەسریح و ھاشوھوشیک نەکرئ نہ بە ئیدانەکردن، نہ بەپشتگیریکردن، بەلکو خۆمان بچ دەنگ بەکەین و ئیستا ئیتر کاتی فەرمان و کردار و خۆنامادەکردنە بۆ ئەگەرەکان. ئەگەر

ئامازهمان پیداون وهک سه ره قه له مینکه لهو بهرنامه گشتگیره ی که له لایهن کاک نهوشیروان مستهفاوه بۆ راپه رینی سالی (1991) نوسراوهو. به دست و خت و به چاپکراویش له ئه رشیف دا پاریزراوه.. رهنکه پرسپاری ئیمه و ئیوهش بی، ئایه ئه شتانه ههموی وهک خوی جینه جیکراوه یان نا؟

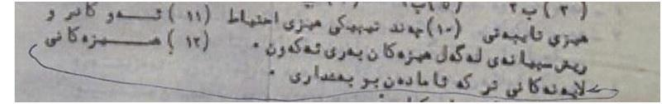

له دوا ی نوسینی بهرنامه کهو، ئاماده کردنی ئامرازهکانی جینه جیکردنی ئه و پلانه، که وهک له سه ره وه ئامازهمان پیداو، له قاسمه ره شه وه وه فدیکی یه کیتی ده نیردریت بۆ لای کاک مه سعود بارزانی .. کاک مه سعود بارزانی وه لامی کۆنکریتی بۆ رازیبون، بروابون به و بهرنامه یه، به وه فدی یه کیتی نه دابوه وه، بۆیه پیویستی به کات و هه ولی تر هه بو له گه لی. یه کیتی و مام جه لال و به شه خسیش کاک نهوشیروان مستهفا، هه وه له کانیان چپرکده وه.. روداو و گۆرانکارییهکان به خیرایی رویان ئه داو، بوار بۆ کوشتنی کات نه مابوه وه، بۆیه فشارهکانی یه کیتی و ته نانه ت هه ندیک له بهرپرسیانی ئیرانی بۆ به شداری راسته وخوی پارتی و کاک مه سعود چپر کرانه وه، مام جه لالیش له دهره وه زۆر ته نکیدی له وه دهره وه که کاک مه سعود بارزانی به شداری بکا، تا یه کیتی ریزهکانی گه ل مسوگه رتر بی و، کورد له م دهره فه میژوییه دا به یه کگرتوی به رامبه ر ژیمی به عس شه ر بکات. بیگومان نارپژهری بهرنامه ی راپه رینیش هه مان بیروبوچونی هه بو، هه ر بۆیه له نارپشتنی بهرنامه ی راپه ریندا له خالی (15) ئامۆژگاریهکاندا به دهق نوسیویه تی “به ناوی بهر ی کوردستانییه وه له گه ل جه ماوهر قسه بکری”، ههروه ها له به شی پلانی ده ست به سه راگرتنی شارو شاروچکهکاندا، له باسی هیزهکاندا خالی (12) ده نوسی “هیزهکانی لایه نهکانی تر که ئاماده ن بۆ به شداری”.

کاک نهوشیروان مستهفا چونکه خوی سه ره پرشتی هه مو ئاماده کارییهکانی بۆ جی به جیکردنی بهرنامه که کردبو، له هه ر سه رکرده یه کی تر زیاتر قه له قه و، وهک خوی نوسیویه تی ده زانی عنصری سه ره (رهگه زی خیرایی) چ رۆلکی چاره نوس ساز له

له لقی (هه لویست) نا ده سه لاتی ته واوی داوه به یه کهکانی هیزی پیشمه رگه که هه لویست له گه ل هه ر گۆرانکارییهکی ئانیدا، بگۆرن و خویان بگونجین!

به وردی ئه رک و فه رمانی ره تله کانی پیشمه رگه و به تالیونهکان و چۆنیتی ئیستیعا بکردنی ژماره ی چه کداری نو بی تیا دیاریکراوه.

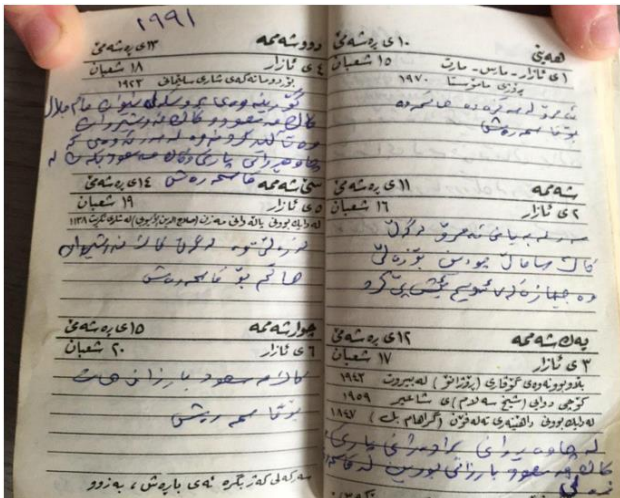
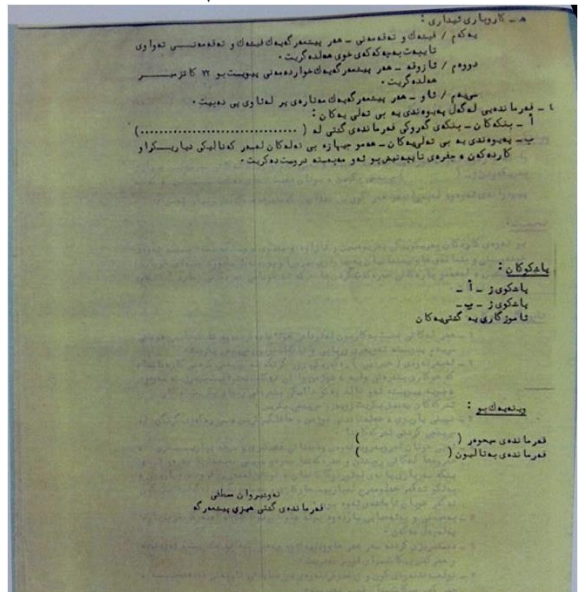
نوه م: به پنی نه خشه یه کی سه ربازی، هه مو کوردستان دابه شی (10) میحوه ر کراوه هه ر له کفرییه وه تا بادینان، بۆ هه ر میحوه ریک سه ره پرشتیاری محوه ر، فه رمانه دی محوه ر، فه رمانه دی مهیدانی و به تالیونهکان تیپ و کهرت و دهسته، هه ر هه موی به ناو ژماره دیاریکراون، که لوپه لی جه از و، لوجستیک .. میکانیزی هه ماههنگی قو ل و میحوه رهکان له گه ل یه ک نوسراوه و دیاریکراوه.

سینیه م: له بابی ئامۆژگارییهکاندا که لی نوسراوه زۆر نهینی و تایبه ت بۆ فه رمانه دکهانه، له (20) خالدا دیسان له سه ر ده ستوری ئه کادیمیای سه ربازی ئاماده کراوه و له و نیری پیشه کیه کهیدا وهک فه رمانی سه ربازی فه رمانه و پیشمه رگه نیلزام ئه کا، که ئامۆژگارییهکان وهک خوی جینه جی بکه ن، له به رامبه ر هه ر که م ته رخه میه کدا بهرپرسیاریان دهکات. خالی زۆر سه رنج راکیشی تیا به هه ر له ره گه زی خیراییه وه، بیگره هه تا هه لئه له تانن و غافلگیرکردنی نوژمن، هه ر پیشمه رگه یه ک ده بی خوارده مهنی پیویست به شی سی رۆژی پیییت، له گه ل هه مو پیویستی هه نگیهکانی وهک چهک، فیشهک و نارنجوک.. هیزی پیشمه رگه ی کوردستان به فه رمانه و پیشمه رگه وه ئاگانار دهکاته وه له وهی ده بی له گه ل هاو لاتیان نه رم و نیان بن، نابی به هیچ جۆریک ده ستدریژی بکریته سه ر ه یچ کهس، هه ر کهس بیکا سزا ئه دری، تۆله سه ندنه وهی کۆن و، زیندو کردنه وهی نوژمنایه تی کۆن قه ده ده دهکات و سزای بۆ دانراوه.. ناوا له هیزی پیشمه رگه دهکا که به ناوی بهر ی کوردستانییه وه قسه له گه ل جه ماوهر بکری.. فه رمان دهکا که ده بی هه مو ناموده زگا خزمه تگوزارییهکان هه م بیاریزرین و، هه م به زویبی فه رمان به ران بچنه وه سه رکارهکانیان بۆ گه راندنه وهی ژبانی ئاسایی، دابینکردنی ناو و کاره با و خویندن و خسته خانه... پاراستنی سه رومالی هاو لاتیان، دابینکردنی ئاسایش بۆیان.. ئه مانه ی

نیچیر له بروسکه کهیدا داوا دهکات ئهو ریگه نازانی به لکه چاوساگی بکن، یان مهفره زهیه کی شاره زای به پیره وه بنیرن تا بگاته سلیمانی. له رۆژی (11-3-1991) چهند پاسیکی کۆستهریان بۆ ده نیرن بۆ باشماخ و له پێی چوارتاوه هه مان رۆژ کاک نیچیرقان و قادر قاهر و حیمایه کانی دهگه نه سلیمانی. رۆژی نواتر دهچیته بارهگای بهرهی کوردستانی که له بینای سه قافه ی جهماوه ری بو. کاک عومه ر فته اح بهرپرسی بهرهی کوردستانی بو!

پیکهینانی بهرهی کوردستانی ئهگه رچی له ژیر شقی زه مانه نا دامه زرا. به لام توانی رۆلی گه وره له کۆکردنه وه ی هیزه کانی کوردستان و. یه کیتی ریزه کانی گه لدا بۆ راپه رین بگیری، به لام به وه ی نه بونی سه رکرایه تیه کی یه کگرتو، له شکرکی یه کگرتوی نیشتمانی نه یوانی پاریزگاری له سه رکه وته کانی راپه رین بکا و. له ماوه یه کی زه مه نی کورتدا، گه وره ترین سه رکه وته ن گۆرا به شکستیکی گه وره و. به عس توانی کۆنترۆلی هه مو شاره گه وره کان بکاته وه. ئیستاش پنیوستیمان به هه مان یه کیتی و یه کرپزی و یه ک ئیراده یی هیزه کان هیه، به لام به داخه وه هیزه کوردستانی هه کان، به تاییه تی پارتی و یه کیتی په ندیان له رابردو وه رنه گرت و، له سه ر هه له کانیان به رده وامن و، نمونه یه کی ناشیرینی حوکمرا نیان پینشکه ش کردین، ئه گه ر به خۆیاندا نه چنه وه، به دوری نازانین ناره زایه تیه کان سه ر بکیشن بۆ توندوتیژی گه وره و، خۆیان و میله ته که شمان توشی کاره ساتی گه وره بکن. به ره و چه سپانندی ئامانجه کانی راپه رین که خۆی له نازادی و دادپه ره وه ری کۆمه لایه تی و سه ره وه ری یاسا و، حکومه تی هاو لاتییدا ده بینتیه وه.

له حزه ی حاسمدا ده گێرێ، بۆیه له چاوه روانی، وا کاک مه سعود (هات) هکه ی مام جه لال و، (نه هات) ه که ی کاک مه سعود بارزانی نا، ئوقره ناگرێ و، به رده وام له په یوه ندی نا ده بی به وه ی جیهازه که ی دیمه شق له گه ل مام جه لال و، له لایه کی تره وه له گه ل کاک مه سعود، داوا دهکات که ده بی کاک مه سعود په له بکات له هاتن بۆ لایان، کاک نه وشیروان ناچار بو، فه رمان به جو لانی هیزه که بدات به ره و رانیه، خۆی چاوه روانی هاتنی بارزانی بکا. سه ره نه جام نوای چاوه روانیه کی چهند رۆژه و ته خیرکردنی کاک نه وشیروان له نابه زین بۆ رانیه، نوای ئه وه ی کاک نه وشیروان چهند جاریک له زه لێ- وه ده گه ریته وه بۆ قاسمه ره ش به نوای کاک مه سعودا، ئه وه بو کاک مه سعود بارزانی به خۆیی و حیمایه کانییه وه، وه ک له رۆژژمێری سه رکه وته ی جیهازنا تۆمارکرا وه و، لێره نا وه ک خۆی بۆ لای ده که ی نه وه، رۆژی (6-3-1991) واته رۆژیک نوای راپه رینی رانیه ی ده روزه ی راپه رین و، رۆژیک پیش زه ماوه نده که ی سلیمانی، کاک مه سعود ده گاته قاسمه ره ش.

چیرۆکی نواکه وتنی کاک نیچیرقان بارزانی هاشیوه ی کاک مه سعود بارزانی بو، بریار بو کاک نیچیرقان بارزانی هاشیوه ی دیاریکراو بگاته چیه ره و که خالی ده رچونی هیزه کانی میحوه ری نوی سلیمانی بو، به لام هه ر نه هات، له (8-3-1998) نیچیرقان بارزانی له ئیرانه وه و له پێی جیهازه که ی یه کیتی وه بروسکه یه ک ده نیرێ بۆ کاک ملازم عومه ر، بروسکه که له پێی جیهازه که ی به تالیونی (7) که هه رو هاو پیمان کاک خالید حسین و کاک تارق که ئه وه کاته له مزگه وتی عه لی که مال بون له گه ره گی هه وا به رزه ی

داستانی گرتنی شاروچکهی هیران و ۱۱ رۆژ هیرش و بهرنگاری. ۶-۹-۱۹۸۷

رەهەند گەرمیانی

بەم جۆرە هیزەکانی پیشمەرگەیی کوردستان دەستیان بەسەرته‌واوی شاروچکه‌کەو گرده‌کانی دەورو بەریدا گرت و دوواتریش توانیان کۆنترۆلی کەپکی شیلانەیی چیاى سەفین بکەن و هیزەکانی نوژمن بشکینن و رابوینن و پاشان لە درێژەیی هەلمەتەکانیان دەستیان بەسەر لوتکەیی گەرۆتەدا گرت کە هەلکەوتییکی ستراتیجی هەیه‌و بەم جۆرە هیزیی پیشمەرگە دەرفەتی بۆرەخساو توانی هەتا نزیک شەقلاو هیزەکانی رژییمی بەعس رابوینی. دوای ئەم شکستانە هیزە بەزیو هەکانی نوژمن کەوتنە خۆسازدان بۆ ئەنجامدانی نژە هیرش بۆ گرتنە‌وه‌ی هیران و دۆلی سماقوولی.

ئەو هیزانەیی رژییم کە ئەنجامدانی ئەم هیرشانەیان پێ سپێردرابوو زۆر بەربلاووگەورەبوون کە بریتی بوون لە:

۱- هیزییکی زۆری گەورەیی جاش

۲- فیرقەیی ۴۵ ی سەربە فەیلەقی پینج کە بە قوای طلحة ناسراو

۳- لیوایەکی قوای خاسەیی سەربە فەیلەقی ۵

۴- کەتیبەیی هەندەسەیی لەشکر

۵- سێ کەتیبەیی تۆبخانەیی قورس

۶- کەتیبەییەکی موشەک

۷- سێ کەتیبەیی تانک و زریپۆش

بەم شیوایە لە بەرواری ۶ ی ئەیلولدا هیزەکانی

نوژمن لە چوارقۆلە‌وه‌ و بەسەرپەرشتی راستە‌وخوی

و‌ه‌زیری بەرگری ئەوسای عیراق عدنان خیرالله

ئەنجام درا و هیرش لەم قۆلانە‌وه‌ دەستی پیکرد

۱- لەقۆلی گۆمەتانه‌وه‌ بەرەو زنجیره‌ چیاکانی بنە

باوئ

۲- لەقۆلی سەری رەش - دەر بەندی گۆمەسپانە‌وه‌

بەرەو گوندەکانی سوسێ و سولاوک

۳- لەقۆلی چیاى سەفینە‌وه‌ بەرەو کەپکی شیلانە‌وه‌

بەرزاییەکانی کەدەرپوانن بە سەر شاروچکه‌یی هیران

۴- لەقۆلی شەقلاو‌وه‌ بەرەو شاروچکه‌یی هیران

هاوکات هیزییکی گەورەیی پیشمەرگە لە هیران لە

ئامادە باشی بو بۆ بەرپەرچدانە‌وه‌ی هیرشە

چاوەرپوانکراو هەکانی هیزەکانی رژییم

ئەم هیزانە بریتی بوون لە:

۱- تیپی ۸۳ ی هەورئ

۲- تیپی ۸۵ ی بەرپانەتی

۳- تیپی ۸۶ ی دەشتی هەولێر

۴- تیپی ۸۷ ی قەرەچوگ

۵- تیپی ۱۹ ی کۆرەک

شهرگهی هیران له ناوچهی دهرگه له هیرشیان کرده سهر بارهگای فهوجیکی جاشهکان و ۳ رهیبیهی سهر بههیزهکانی فهد و ۷ رهیبیه له دۆلی خانهقا له ناوچهی نیوان لوفهکانی چپای گۆچاروگرده میرسهلیم وتوانیان دست به سهر بارهگای فهوجهکه و ههر ۱۰ رهیبیهکه دا بگرن وله نهجامدا ۷۵ جاشیان کوشت و ۶ جاشی دیکهشیان بهدیل گرت. له رۆژی سئ یه واته له ۸ ی ئیلولدا هیزهکانی دوژمن له چوارچیوهی هیزهکانیدا دهستیان بهههندیک پیشرهوی کرد به ئاراسته ی گوندی زیارت وتوانیان ههندیک بهرزایی بگرن. دوواتر دوژمن ههولی دا ههتا چپای بنهباوییان بگریت بهلام پوبهروی بهرنگاری سهختی پیشمه رگهکان بووهو جاریکی ترتیکشکان و هیچیان بههیچ نهکرد.

له ۹ ی ئیلولدا لیویهکی گاردی کۆماری به پالپشتی جاشه خۆفرۆشهکان هیرشی کرده سهر سهنگه رگهکانی پیشمه رگهکان له هه مان قۆلهوه بهلام دیسان بههوی خۆپراگری هه لۆی چپاکان خراپ تیکشکان و پیشمه رگهکان ناگری دۆزهخیان بۆداخستن وزیانیکی گه وره یان لیدان.

بهم جۆره هیرش و پهلاماری دوژمن و بهرنگاری و خۆپراگری هیزی پیشمه رگهکی کوردستان دریزه ی کیشا بهبی ئه وهی ئه وههیزانه ی پرژیم هیچ ئامانجیکی دیاریکراو به دست بهینن.

له ۱۵ ی ئیلولدا هیزهکانی گاردی کۆماری و چه ندین لیوای کۆماندۆ وزیاتر له ۱۵ فهوجی جاش جاریکی تر هیرشیان کرده سهر سهنگه رگهکانی

۶- تیپی ۱۲ ی سۆران
 ۷- تیپی ۷۸ ی کاروخ
 ۸- تیپی ۹۰ ی باواجی
 ۹- تیپی ۹۱ ی سهفین
 ۱۰- تیپی ۹۳ ی کۆیه
 ۱۱- تیپی ۹۹ ی بیتوین

ههروهها بهتالیونی ۳۱ ی نازارو بهتالیونی ۵ ی حیزبی شیوعی عیراق وهیزی باواجی حیزبی سۆشیا لیستی کوردستان و چه ندهستهیهکی لیژنه ی ناوچهی هیران و کۆیه ی پارتهی دیموکراتی کوردستان.

بهم شیویه شهر هه موو قۆلهکانی گرتهوه و هیزهکانی دوژمن به پالپشتی تانک و توپبارانی چر، دهستیان بههیزهکان کرد بهلام بهرامبه ر خۆپراگری و نازایهتی هیزی پیشمه رگه هیچ ئامانجیکیان نههاته دی و دووای شکستی هیزهکان به رهو دووا کشانه وه.

له رۆژی ۷ ی ئیلولدا واته رۆژی دووهمی شهرکه دوژمن سهنگه رگهکانی پیشمه رگهکی له هه موو قۆلهکانه وه زۆر به چپری توپباران کرده وهو پاشان هیرشی سهخت بۆسه ر هه موو قۆلهکان دهستی پی کرد وله هه مان کاتدا فرۆکه جهنگیهکانی قوهی جهوی عیراقی سهنگه رگهکانی پیشمه رگه یان به بۆمبی هیشووی قه دهغه کراو زۆر به خهستی بۆردومان کرد. بۆ شه وهکه ی پیشمه رگهکانی هه ریهک له تیپی ۷۸ ی کاروخ و تیپی ۱۹ ی کۆرپهک بۆ کهم کردنه وهی گوشاری هیزهکانی دوژمن له سهر

بەم شیۆهیه نەک دوژمن ئامانجەکانی خۆی نەپێکا بەلکو هیژەکانی پێشمەرگە هەتا نزیک پێگەیی هەولێر - کۆیە دوژمنیان راو نا..
پێشمەرگە سەرکەوتنێکی گەرەو میژوویی تۆمار کرد. سلاوولە ئیۆهێ قارەمان.. لە ئیۆهێ خۆراگر.. لە ئیۆهێ کۆی بێراو متمانە.

دەستنوسی شیعریکی نالی

پێشمەرگە لە چپای بنەباوی کە دەروانیته سەر پێگای دێگەلە - دەربەندی گۆمەسپان و پاش شەرپکی قورس توانیان تا ئیوارە دەست بەسەر چەند بەرزاییە کەدا بگرن.

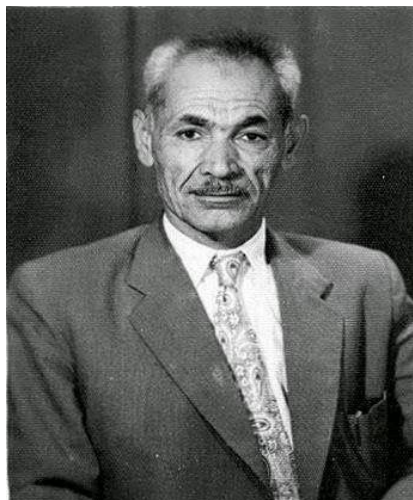
بۆشەوێکە هێزی پێشمەرگە لە بنەباوی کشایەوێ سەنگەری تازەیی لەشوینی لەبارتر لێدا.

لەرۆژی ۱۶ ی ئەیلولدا هیژەکانی دوژمن هێرشێ بەربلاوویان بە ئاراستەیی هەردوگوندی کەرۆژو سماقولی دەستیپێکرد.

لە بەرامبەریدا پێشمەرگە جوامیرەکانی تیپی ۸۷ ی کاروخ و ۹۰ ی باواجی و ۹۹ ی بیتوین و هێزی باواجی حیزبی سۆسیالیست بەرەنگاری هیژەکانی دوژمن بوونەوێ شەرپکی دەستەو یەخەیان لەگەڵ کرن وتیکیان شکاندن و دوواتر پێشمەرگەکان دەستیان بەژە هێرش کردو هیژەکانیان راونا.

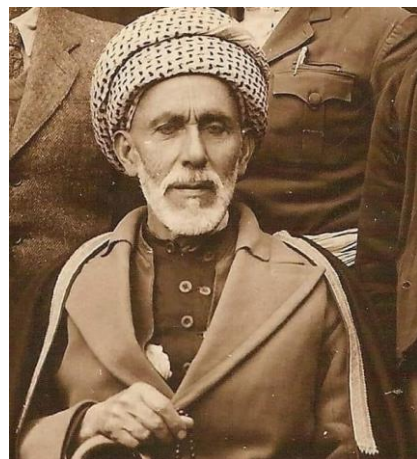
لەدریژەیی ئەم راوانەیی دوژمن هیژەکانی پێشمەرگە دریژەیان بە پێشپەرەوییەکانی خۆیان داو چپای بنەباویان جارێکی تر لە هیژەکانی دوژمن سەندەوێ دوژمن ناچار و دووای ئەوێ زۆر بەی هیژەکانی تەفروتو نابوو بەرەو پاش قوچانی و بە ئاراستەیی هەولێر پاشەکشەیی کرد.

لەم داستانە مەزنەدا هێزی پێشمەرگە دەستی بەسەر بێرپکی زۆر لە تەقەمەنی و خۆراک و وێرایی ۲ ئۆتۆمبیلی سەربازی لە جۆری زیل و بێرپکی زۆر گولە تۆپ و موشەکی تانک و گولەیی ئارپێجی دا گرت و لە هەمان کاتدا لە مەیدانی شەرپا بە دەیان لاشەیی کۆژراوی هیژەکانی دوژمن کەوتبوو.

(الله اکبر) مهلا بانگدانه

تاریک و لیلی بهری بهیانه
مانگی بهجیماو له سهفه‌ری شهو
زهرده‌له‌ترسی قاسپه قاسپی کهو
ئه‌ستیره‌ی مه‌غریب وهک قه‌تره‌ی ئه‌مه‌ل
کزکزه‌تکیته ناو به‌فری سه‌رکه‌ل
له‌پیی ئه‌وبه‌ری شاخ ده‌نگی زه‌نگ دئی
له‌شوینی راوکه‌رته‌قه‌ی تفه‌نگ دئی
وابه‌ته‌واوی دنیا رووناکه
هه‌رسیحری رووته سروشت ئیستاکه
له‌دره‌خت ئه‌دا شنه‌ی بای سه‌حه‌ر
جمو‌جۆ‌لیه‌تی چه‌شنی سه‌ودای سه‌ر
له‌سه‌ر جۆ‌که‌ی ئاش قازو مراوی
چاوه‌رپی رۆژن هه‌لبینی چاوی!
به‌لام تا خو‌ل‌قی نه‌کا‌چیشته‌نگاو
نایه‌ته ناو دئی پرشنگی هه‌تاوا!

له‌و رۆژه‌وه رۆیشتووه تۆراوه دلی من
هه‌رچه‌ند ئه‌گه‌ریم بی سه‌ر و شوین ماوه دلی من
ئاخۆ به‌ چ شاخیکه‌وه گیرساوه دلی من
یا خۆ به‌ چ داخیکه‌وه سووتاوه دلی من
ئه‌و هه‌مه‌می غه‌مخوار و نه‌دیمی منه یا ره‌ب
ئه‌و مه‌حره‌می ئه‌سراو و قه‌دیمی منه یا ره‌ب
ئه‌و گه‌وه‌ه‌ری شه‌هوار و یه‌تیمی منه یا ره‌ب
که‌وتۆته چ به‌حریکه‌وه، خنکاوه دلی من
مه‌جنونی دوو گیسویی چ له‌یلاییکه‌ ئاخۆ
یا وامیقی جادویی چ عه‌زاییکه‌ ئاخۆ
دیوانه‌یی ئاهویی چ سه‌ه‌راییکه‌ ئاخۆ
کام چیه‌ره‌په‌ری دیوه که ترساوه دلی من

بیخودی شاعیر ناوی ته‌واوی (مه‌حمودی) کورپی موقتی حاجی
مه‌لا ئه‌مینی کورپی موقتی گه‌وره حاجی مه‌لا ئه‌حمه‌دی چاوماره
که ناوبانگی به‌ (پیرحه‌سه‌ن) ده‌رکردوه. له‌سالی ۱۸۷۹ هاتوته
دونیاه، لای زانایانی ناوداری ئه‌و سه‌رده‌می سلیمانی خویندنی
ته‌واو کردوه. سالی 1900 ی زاینی کراوه به‌حاکمی هه‌له‌بجه،
له‌گه‌ل مامۆستایان (ره‌فیع حیلمی) و (زیوه‌ر) دا مامۆستایه‌تی
کردوه، بینه‌وه‌ی هه‌چ مانگانیه‌ک وه‌ربگریت، واته‌ بینه‌رانبه‌ر
ده‌رسی به‌مندا‌لانی کوردستان وتوووه‌ پهره‌رده‌ی کردوون، پینش
کۆچی نوایی موقتی کاک (مه‌لا عه‌بدوله‌زیز)، چه‌ند سالیکی له
هه‌له‌بجه به‌سه‌ر برده‌وه، له‌هوایدا گه‌راوه‌ته‌وه بۆ سلیمانی و تا
مردنی له‌ جینگاکه‌ی ئه‌وا موقتی بووه. رۆژی ۲۵ ی ۱۹۵۵
بۆ نواجار مالئاوایی کرد به‌راستی ئه‌م که‌سایه‌تیانه‌ بوون به
چرا و جوانی وروناکی بۆشاره‌که‌و بۆ هه‌موو کوردستان که‌بۆ
هه‌تایی پرشنگی روناکی ده‌بن وناکوژینه‌وه. یادی پیروزیان
به‌خیر... سه‌رچاوه، دیوانی بیخود

یادنامه YADNAME

بلاوکراوه‌یه‌کی گشتی ئه‌لکترونی، مانگی جارێ به‌ کۆمه‌لی یاداشت و
بیره‌وه‌ری و بابه‌تی جۆراوجۆری میژویی و ئه‌ده‌بی‌یه‌وه به‌ شیوه‌ی
ئه‌لکترونی له‌ مالپه‌ره‌ کوردی‌یه‌کان بلاو ئه‌کریته‌وه و سه‌رجه‌م کاره‌کانیشی
له‌لایه‌ن: "سه‌رکه‌وت محمه‌د فه‌تاح (سه‌رکه‌وتی جیهان) له‌ هۆله‌ندا و
جه‌ماوه‌ر ئه‌حمه‌د له‌ سلیمانی" یه‌وه سه‌ره‌په‌رشتی ئه‌کری.

Email :sarkawt_47@hotmail.com

Viber& WhatsApp: +31615852703 / 009647701502234